

АНОТАЦІЯ

Свирид І. Є. Менеджмент спеціальних подій в культурно-дозвіллевій діяльності закладів клубного типу в Західній Україні кінця ХХ – початку ХХІ століть: теорія і регіональна практика. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки зі спеціальності 034 – Культурологія. – Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Міністерство освіти і науки України. – Івано-Франківськ, 2023.

Актуальність дослідження зумовлена недооцінкою ролі менеджменту спеціальних подій в культурно-дозвіллевій діяльності закладів клубного типу в Західній Україні кінця ХХ – початку ХХІ століть.

На основі аналізу наукової літератури та джерел було сформовано мету дисертації, що полягала у комплексному розкритті особливостей менеджменту спеціальних подій в культурно-дозвіллевій діяльності, вивченні й узагальненні основних тенденцій організації та закономірностей розвитку культурно-дозвіллевої діяльності клубних закладів Західної України кінця ХХ – початку ХХІ століть, у розробці рекомендацій творчого використання їх досвіду в соціокультурній діяльності регіону (на матеріалах Івано-Франківської, Тернопільської, Львівської областей).

Відповідно об'єктом дослідження є культурно-мистецька сфера Івано-Франківської, Тернопільської, Львівської областей, культурно-дозвіллева діяльність закладів клубного типу, а предметом – теоретичні та практичні аспекти менеджменту спеціальних подій в культурно-дозвіллевій діяльності закладів клубного типу в Західній Україні кінця ХХ – початку ХХІ століть. Це потребувало розширення методології дослідження з позицій міждисциплінарного, конкретно-історичного, культурологічного, соціологічного, системно-структурного, інституційного, порівняльного підходів. Для досягнення мети і реалізації поставлених завдань дисертації було використано *комплекс підходів і методів* загального й конкретно наукового

характеру, взаємодоповненість яких забезпечила об'єктивність і достовірність дослідження. При аналізі теоретичних та практичних аспектів менеджменту спеціальних подій в культурно-дозвіллевій діяльності закладів клубного типу в Західній Україні кінця ХХ – початку ХХІ століть було використано такі **підходи**: *міждисциплінарний*, що передбачає поєднання різних галузей знання задля розв'язання намічених проблем та розширення наукового досвіду; *конкретно-історичний, культурологічний, соціологічний, та системно-структурний*, які дозволяють встановити зв'язки і взаємодії між елементами поняття «менеджмент спеціальних подій» та підкреслюватимуть емерджентні (особливі) властивості новоутвореної системи; *інституційний* – для виокремлення типології клубних закладів; *порівняльний* – для визначення спільних та відмінних особливостей у діяльності клубних закладів різних областей Західної України. Серед **методів** дослідження: *джерелознавчий та емпірико-теоретичний* – для дослідження й аналізу історичної та культурно-мистецької фактичної бази, що включає: індукцію, дедукцію, ототожнення, синтез, комплексний мистецтвознавчий та кореляційний *аналіз* (зокрема, теоретичний аналіз педагогічної, культурологічної, психологічної, філософської наукової та методичної літератури стосовно проблеми event-технологій в культурно-дозвіллевій діяльності); *еволюційний* – для висвітлення окремих етапів поступового розвитку клубних закладів як послідовних ланок безперервних соціокультурних змін; *наукової реконструкції*, що, на базі джерельних матеріалів, дозволить відтворити історичну картину розвитку клубних установ; *систематизації та узагальнення* – для визначення об'єктивних закономірностей становлення клубних установ у взаємодії з різними аспектами культурно-мистецького життя Західної України другої половини ХІХ – початку ХХІ ст.; *соціокультурний та ретроспективно-еволюційний* – необхідний для відтворення етапів становлення і розвитку системи клубних установ, цілісної картини соціальних та культурних детермінант, що вплинули на їх формування та розвиток; *контент-аналіз* – при обробці статистичних матеріалів, який дозволить виокремити релевантні

інформаційні відомості, необхідні для дослідження особливостей розвитку клубних установ у різних областях Західної України;

Наукова новизна одержаних результатів визначається її метою, комплексом поставлених для виконання дослідницьких завдань, предметом дослідження. У дисертації *вперше*: проаналізовано й узагальнено теоретико-практичний досвід event-технологій в культурно-дозвіллевій діяльності закладів клубного типу в Західній Україні кінця XX – початку XXI століть; обґрунтовано історичну ретроспективу становлення клубних закладів західноукраїнського регіону у XIX – XXI століттях, встановлено їх періодизацію та типологію; охарактеризовано діяльність, розвиток та культурний потенціал клубних закладів; визначено стратегічні перспективи системи функціонування клубних закладів; висвітлено практичну значущість event-технологій в культурно-дозвіллевій діяльності як провідного виду діяльності закладів клубного типу; визначено роль масових свят у системі event-технологій в культурно-дозвіллевій діяльності; виявлено значущість концертної діяльності, розважальних шоу, конкурсів та фестивалів в контексті сучасних перетворень для закладів культури клубного типу; введено в науковий обіг і проаналізовано значну кількість нових для дозвіллезнавства наукових джерел, документів та фактів; розроблено методично-практичні рекомендації для застосування досвіду в клубній діяльності; проаналізовано мережу клубних закладів Івано-Франківщини, Тернопільщини, Львівщини, їх кадровий склад, відомості про матеріально-технічну базу та фінансування у 2018–2022 рр.; здійснено класифікацію клубних формувань. *Уточнено*: зміст категорії «менеджмент». *Запропоновано новий погляд*: на event-технології в культурно-дозвіллевій діяльності. *Набуло подальшого розвитку*: вивчення event-технологій в культурно-дозвіллевій діяльності закладів клубного типу в Західній Україні кінця XX – початку XXI століть.

Особистий внесок здобувача полягає в розв'язанні важливого наукового завдання у культурній галузі – розробці об'ємного, сучасного культурно-соціологічного бачення проблематики культурної, національної та професійної

ідентичності, а також самоідентичності сучасного менеджера закладу клубного типу кінця XX – початку XXI ст.

Матеріали дослідження сприяють збагаченню сучасного закладу культури клубного типу новими технологіями та підходами в оцінці культурно-дозвілєвої діяльності, забезпечують розширення фактологічного ареалу сучасного дозвілєзнавства на основі культурологічних досліджень щодо різних аспектів культурно-дозвілєвої діяльності. Матеріали дисертації можуть бути використані при написанні наукових досліджень мистецтвознавчого та культурологічного спрямування, а також у навчально-методичній роботі з написання підручників, посібників, підготовці курсів лекцій з дозвілєзнавства, основ менеджменту соціокультурної діяльності для студентів мистецьких закладів України, а також можуть бути використані для підвищення кваліфікації та перепідготовки працівників культури.

Розроблені наукові і прикладні положення щодо формування, функціонування і розвитку закладів культури можуть бути застосовані місцевими органами державної влади і секторами, відділами культури територіальних громад у процесі планування соціально-економічного розвитку регіону та реалізації заходів із вдосконалення культурної політики.

Наукові розробки, висновки й рекомендації автора використовувались у практичній діяльності Навчально-методичного центру культури і туризму Прикарпаття при розробці науково-методичних матеріалів для закладів культури в процесі курсів підвищення кваліфікації працівників області (довідка № 39 від 15 лютого 2018 р.) [Додаток А3].

Матеріали дисертаційного дослідження використовуються у освітньому процесі Фахового коледжу культури і мистецтв (м. Калуш) при викладанні навчальних дисциплін «Дозвілєзнавство», «Основи менеджменту соціокультурної діяльності», «Навчальна практика з менеджменту», «Організація івент-заходів, інноваційні підходи в організації культурно-дозвілєвої діяльності» (Витяг з протоколу № 5 від 20 грудня 2022 р.) [Додаток А2].

Робота має практичне втілення: підготовлено та проведено культурно-дозвіллеві, мистецькі, творчі проєкти, тренінги, лекції, конференції, благодійні акції, аукціон, встановлено Рекорд України [Додаток К3].

Ключові слова: менеджмент спеціальних подій, культурно-дозвіллева діяльність, івент-технології, заклад культури клубного типу, культурні практики, актуальні культурно-мистецькі практики, Західна Україна.

SUMMARY

Svyrid I. E. Management of special events in the cultural and leisure activities of club-type institutions in Western Ukraine at the end of the 20th – beginning of the 21st centuries: theory and regional practice. – Qualifying scientific work on manuscript rights.

Dissertation for obtaining the scientific degree of Doctor of Philosophy in the field of knowledge 03 «Humanities» in the specialty 034 «Culturology». – The Prykarpathian National University named after Vasyl Stefanyk, the Ministry of Education and Science of Ukraine. – Ivano-Frankivsk, 2023.

The relevance of the study is due to the underestimation of the role of the management of special events in the cultural and leisure activities of club-type institutions in Western Ukraine at the end of the 20th and the beginning of the 21st centuries.

On the basis of the analysis of scientific literature and sources, the purpose of the dissertation was formed, which consisted in the comprehensive disclosure of the features of the management of special events in cultural and leisure activities, the study and generalization of the main trends of the organization the patterns of the development of cultural and leisure activities of club establishments of Western Ukraine at the end of the 20th – beginning of the 21st centuries, in the development of recommendations for the creative use of their experience in the socio-cultural activities of the region (on the materials of Ivano-Frankivsk, Ternopil, Lviv regions).

Accordingly, the object of research is the cultural and artistic sphere of Ivano-Frankivsk, Ternopil and Lviv regions, the cultural and leisure activities of club-type

institutions, and the subject is theoretical and practical aspects of the management of special events in the cultural and leisure activities of club-type institutions in Western Ukraine at the end of the 20th century – beginning of the 21st century. This positions required an expansion of the research methodology of interdisciplinary, concrete-historical, cultural, sociological, systemic-structural, institutional, comparative approaches. A set of approaches and methods of a general and specifically scientific nature was used to achieve the goal of implementing the tasks of the dissertations, the complementarity of which ensured the objectivity and reliability of the research. When analyzing the theoretical and practical aspects of the management of special events in the cultural and leisure activities of club-type institutions in Western Ukraine at the end of the 20th and the beginning of the 21st centuries, the following approaches were used: interdisciplinary, which involves the combination of different fields of knowledge in order to solve the intended problems and expand scientific experience; specifically – historical, cultural, sociological and systemic-structural, which allow establishing relations and interaction between the elements of the concept of “special events management” and will emphasize the emergent (special) properties of the newly formed system; institutional to distinguish the typology of club establishments; comparative to determine the common and distinctive features in the activities of club establishments in various regions of Western Ukraine. Among the research methods: source studies and empirical-theoretical research and analysis of the historical and cultural-artistic factual base, which includes: induction, deduction, identification, synthesis, complex art history and correlational analysis (in particular, theoretical analysis of pedagogical, cultural psychological, philosophical, scientific and methodical literature regarding the problem of event technologies in cultural and leisure activities); evolutionary to highlight individual stages of the gradual development of club institutions as successive links of continuous socio-cultural changes; scientific reconstruction, which, on the basis of source materials, will allow to reproduce the historical picture of the development of club institutions; systematization and generalization – to determine the objective regularities of the formation of club institutions in interaction with various aspects of the cultural and

artistic life of Western Ukraine in the second half of the 19th – beginning of the 21st century; socio-cultural and retrospective-evolutionary is necessary to reproduce the stages of formation and development of the system of club institutions, a complete picture of social and cultural determinants that influenced their formation and development: content analysis – when processing statistical materials, which will allow to isolate relevant information necessary for research features of the development of club institutions in various regions of Western Ukraine.

The scientific novelty of the obtained results is determined by its goal, a set of research tasks, the subject of research. In the dissertation for the first time: the theoretical and practical experience of event technologies in the cultural and leisure activities of club-type institutions in Western Ukraine at the end of the 20th and the beginning of the 21st centuries is analyzed and summarized, substantiates the historical retrospective of the formation of club establishments in the Western Ukrainian region in the 19th and 21st centuries, establishes their periodization and characterizes the activities, development and cultural potential of club establishments; the strategic perspectives of the system of functioning of the club of institutions are defined; the practical significance of event technologies in cultural and leisure activities is defined; the significance of concert activities, entertainment competitions and festivals in the context of modern transformations for club-type cultural institutions was revealed; introduced into scientific circulation and analyzed a significant number of new scientific sources, documents and facts for leisure studies, developed methodical and practical recommendations for applying experience to club activities; analyzed the network of club establishments in Ivano-Frankivsk region, Ternopil region, Lviv region, their personnel, information on material and technical base and financing in 2018–2022; carried out the classification of club formations. The content of the «management» category has been clarified. A new perspective has been proposed: on event technologies in cultural and leisure activities. Further development has taken place: the study of event technologies of cultural and leisure activities of club-type institutions in Western Ukraine late 20th – early 21st centuries.

The recipient`s personal contribution consists in solving an important scientific task in the field of culture, developing a comprehensive, modern cultural-sociological vision of the problems of cultural, national and professional identity, as well as the self-identity of a modern manager of a club-type institution of the late 20th and early 21st centuries.

The research materials contribute to the enrichment of a modern club-type cultural institution with new technologies and approaches in the evaluation of cultural and leisure activities. The materials of the dissertation can be used in the writing of scientific research in the field of art studies and cultural studies, as well as in educational and methodological work on writing textbooks, manuals, preparing courses of lectures on leisure studies, the basics of management of socio-cultural activities for students of art institutions of Ukraine, and can also be used to increase qualifications and retraining of cultural workers.

The developed scientific and applied provisions on the formation, functioning and development of cultural institutions can be applied by local state authorities, sectors, cultural departments of territorial communities in the process of planning the socio-economic development of the region and implementing measures to improve cultural policy.

Scientific developments, conclusions and recommendations of the author were used in practical activities of the Educational and Methodological Center of Culture and Tourism of Prykarpattia in the development of scientific and methodical materials for institutions of culture in the process of professional development courses for employees of the region (Certificate No.39 dated February 15, 2018) (Appendix A3).

The materials of the dissertation research are used in the educational process of the Vocational College of Culture and Arts (Kalush) in the teaching of the educational disciplines «Leisure Studies», «Fundamentals of Management of Socio-Cultural Activities», «Educational Practice from Management», «Organization of events, innovative approaches in the organization of cultural and leisure activities» (Extract from the protocol No.5 dated December 20, 2022) (Appendix A2)

The work has a practical implementation: prepared and conducted cultural leisure, artistic, creative projects, trainings, lectures, conferences, charity shares, auction, Record of Ukraine established (Appendix K3).

Keywords: management of special events, cultural and leisure activities, event technologies, club-type cultural institution, cultural practices, current cultural and artistic practices, Western Ukraine.